

LIETUVOS RESPUBLIKOS**ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENOS ĮSTATYMO NR. VIII-1029****20, 23, 28, 31, 33, 43, 56, 78, 88, 117, 133, 134, 138 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO BEI ĮSTATYMO PAPILDYMO 115¹ IR 138¹****STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – ABTĮ projektas), LIETUVOS RESPUBLIKOS IKITEISMINIO ADMINISTRACINIŲ GINČŲ NAGRINĖJIMO TVARKOS ĮSTATYMO NR. VIII-1031 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – IAGNTĮ projektas), LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL UŽSIENIEČIŲ TEISINĖS PADĖTIES“ NR. IX-2206 X SKYRIAUS PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1316 5, 18, 32, 34, 51 STRAIPSNIŲ, X SKYRIAUS PAVADINIMO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 56 STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. IX-2112 145, 154, 156 IR 159 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO 148¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – MAĮ projektas), LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS POLITIKŲ IR VALSTYBĖS PAREIGŪNŲ DARBO APMOKĖJIMO ĮSTATYMO NR. VIII-1904 PRIEDĖLIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau - VPVPDAĮ projektas), LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUSMIŲ VYKDYMO KODEKSO 183 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – BK projektas) (toliau kartu – įstatymų projektai)****DERINIMO PAŽYMA**

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie priimtas ir nepriimtas (nurodyti motyvus) pastabas ir pasiūlymus
Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 16 d. raštas Nr. 5-173 (1.16)	<p>I. Dėl MAĮ projekto <i>Dėl Komisijos nario kvalifikacijos reikalavimų</i></p> <p>1) LR Seimo kanceliarijos Teisės departamento 2019-12-09 išvadoje Nr. XIIP-4252 dėl Ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo projekto buvo siūloma tik svarstyti dėl Lietuvos administracinių ginčų komisijos (toliau – LAGK) nariams keliamų atrankos reikalavimų, ar jie, atsižvelgiant į plečiamą kompetenciją, neturėtų priartėti prie atrankos į teisėjus pobūdžio (įtvirtinant egzaminą). Taigi, nebuvo siūlymo nariams nustatyti tokius pačius kaip teisėjams atrankos reikalavimus.</p> <p>LR Seimo kanceliarijos Teisės departamento 2019-12-09 išvadoje Nr. XIIP-4255 dėl Mokesčių administravimo įstatymo projekto (MAĮ 1 projektas) neteiktas siūlymas peržiūrėti ir Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – MGK) narių kvalifikacijos ir nepriekaištingos reputacijos reikalavimus. Pažymėtina, kad nei MAĮ 1 projektu, nei MAĮ 2 projektu nėra plečiama MGK kompetencija, t. y. nagrinėjamų ginčų apimtis ar sritis, MGK nagrinės tuos pačius mokestinius ginčus,</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p> <p>Atsižvelgiant į pastabos 5 punktą, MAĮ projektas ir IAGNTĮ projektas patikslinti, numatant, kad „atrankos komisijos nariais negali būti skiriami asmenys, kurie yra egzaminu komisijos nariai.“</p> <p><i>Dėl Komisijos nario kvalifikacijos reikalavimų (pastabos 1-3 punktai)</i></p> <p>Pažymėtina, kad, priėmus įstatymų projektus, LAGK ir MGK taptų privalomomis tam tikrų kategorijų administracinius ginčus nagrinėjančiomis institucijomis, kurių sprendimai, neapskundus jų per įstatymuose nustatytą terminą teismui, būtų privalomai vykdomi. Be to, pirmosios instancijos administracinio teismo sprendimai dėl LAGK ir MGK sprendimų, priimtų išnagrinėjus ginčus privaloma ikiteismine tvarka, galėtų būti skundžiami apeliacine tvarka tik išimtiniais Administracinių bylų teisenos įstatyme nustatytais atvejais (ribota apeliacija). Atsižvelgiant į įstatymų projektais numatytą reglamentavimą, svarbu, kad ginčus ikiteismine tvarka</p>

kuriuos ir nagrinėjo. Atsižvelgus į tai, nėra aiškūs argumentai ir motyvai, dėl kurių MGK nariams turėtų būti nustatyti padidinti kvalifikacijos reikalavimai, t. y. privalomas egzaminas.

2) LR Seimo kanceliarijos Teisės departamentas 2019-12-09 išvadoje Nr. XIIIIP-4251 dėl Administracinių bylų teisenos įstatymo projekto nurodė, jog LAGK ir MGK Lietuvos Respublikos Konstitucijos prasme negali būti laikomos teismais ir nacionalinės teisės atžvilgiu yra kvaziteisminės institucijos. Atsižvelgus į tai, kad MGK nėra laikoma teismu, todėl nėra pagrindo MGK nariams nustatyti tokių pačių kvalifikacijos reikalavimų, kurie taikomi teisėjams. MGK nariams turėtų būti taikomi esamu teisiniu reguliavimu nustatyti kvalifikacijos reikalavimai.

Be to, net ir nustačius MGK nariams tokius pačius kvalifikacijos reikalavimus, kaip teisėjams, remiantis LR Seimo kanceliarijos išvada, MGK vis tiek netaptų teismu nacionalinės teisės prasme.

3) MAĮ 2 projektu MGK nariams siūloma nustatyti privalomą egzaminą bei 4 metų trukmės kadencijas, kurių gali būti ne daugiau kaip dvi iš eilės. Įvertinus kitų profesijų darbuotojams keliamus kvalifikacijos reikalavimus matyti, kad, pvz., egzaminus išlaikęs asmuo yra paskiriamas teisėju neterminuotam laikui iki kol jam sukaks 65 m. ir jokios trukmės kadencijos nėra taikomos, o tai sudaro sąlygas įgyti aukštą atitinkamos srities darbo patirtį ir kvalifikaciją. Kadencijos netaikomos ir egzaminus išlaikiusiems advokatams, notarams, antstoliams, prokurorams, valstybės tarnautojams, kurie taip pat skiriami neterminuotam laikui.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 112 straipsnis nustato, kad asmuo, paskirtas teisėju, įstatymo nustatyta tvarka prisielia būti ištikimas Lietuvos Respublikai, vykdyti teisingumą tik pagal įstatymą. Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 41 straipsnio 1 dalis nustato, kad teisėjas yra valstybės pareigūnas ir turi šiame bei kituose įstatymuose numatytus valstybės valdžios įgaliojimus. Minėto įstatymo 45–50 straipsniai numato tokias teisėjų nepriklausomumo garantijas kaip: teisėjo įgaliojimų pastovumas,

nagrinėtų aukštos kvalifikacijos asmenys. Pažymėtina, kad aukšta ginčus nagrinėjančių asmenų kvalifikacija sustiprina ginčo šalims teikiamas nešališko ir sąžiningo proceso garantijas, padidina tikimybę priimti teisėtą, teisingą, racionaliai pagrįstą ir sąžiningą sprendimą.

Tačiau, kaip nurodoma ir teisės teorijoje, kvaziteismo egzistavimas nepaneigia fakto, kad teismas yra pagrindinė teisę taikanti institucija, kitaip sakant, kvaziteismai nesiekia užimti teismų vietos, tačiau kvaziteismo sukūrimu siekiama papildyti administracinės justicijos sistemą¹. Kvaziteismai neturi tikslo formuoti vienodos praktikos, o daugiau orientuojasi į greitą ir objektyvų konkretaus, specifinio pobūdžio administracinio ginčo išsprendimą². Atsižvelgiant į tai, LAGK ir MGK būtų išlaikytos ikiteisminio ginčų nagrinėjimo institucijoms būdingos paprastesnės, lankstesnės ir pigesnės ginčų nagrinėjimo procedūros ir atitinkamai LAGK bei MGK narių statusas nebūtų analogiškas teisėjų statusui.

Dėl lengvatų, susijusių su egzamino laikymu (pastabos 4 punktas)

Būtų nepagrįsta atsisakyti lengvatos dėl egzamino asmenims, turintiems finansų, teisės ar ekonomikos krypties socialinių mokslų daktaro laipsnį, kai iš esmės analogiška lengvata numatyta Teismų įstatymo 51 straipsnio 1 dalyje bei IAGNTĮ projekte (asmenims turintiems teisės krypties socialinių mokslų daktaro laipsnį). Nepritartina dėl konkrečios teisės srities (administracinės) nurodymo, nes tai atitinka MAĮ projekte numatytus išsilavinimo ir darbo srities reikalavimus, kai konkreti teisės sritis nenurodoma.

¹ B. Pranevičienė. Kvaziteismai administracijos kontrolės sistemoje: monografija. – Vilnius : Lietuvos Teisės Universiteto Leidybos centras, 2003, psl. 77.

² Ten pat, psl. 78.

draudimas daryti poveikį teisėjui, teisėjo imunitetas, teisėjo, teisėjo šeimos narių ir jų nuosavybės apsauga ir kitas. Atitinkamai Teismų įstatymo VII skyrius nustato griežtą ir išsamią pretendentų į teisėjus atrankos ir teisėjų skyrimo tvarką bei apibrėžia teisėjų karjeros galimybes.

Aptartas teisėjo statuso teisinis reglamentavimas užtikrina teisėjo pareigų ir teisių pusiausvyrą. Yra nustatomi aukščiausio lygio reikalavimai teisėjams, kaip vieninteliams teisingumą vykdančioms pareigūnams bei labai griežta ir daugiapakopė jų atranka, tačiau perėjus visą atrankos procedūrą, asmuo teisėju tampa iki 65 metų (Teismų įstatymo 57 str. 1 d.) bei įgyja teisėjo imunitetą bei svarias socialines garantijas.

Nustatant asmenims, pretenduojantiems tapti MGK nariais, analogišką atranką kaip ir teisėjams yra pažeidžiama narių teisių ir pareigų pusiausvyrą, kadangi ikiteisminės institucijos narių atrankai keliami reikalavimai kaip teisėjams, tačiau ikiteisminės institucijos nariai yra skiriami trumpai kadencijai ir neįgyja tokių pačių garantijų kaip ir teisėjai. Taigi, susidaro situacija, kai keliami atrankos reikalavimai, tačiau jokių teisių ar garantijų už tai nesuteikiama.

Vadinasi, jei MGK lieka ikiteisminė ginčų nagrinėjimo institucija, kuri nelaikoma teismu nacionalinės teisės prasme ir kurios nariai skiriami Vyriausybės trumpai ir ribotai kadencijai, šių asmenų atranka ir reikalavimai negali būti tokie patys kaip ir teisėjų.

Nauju teisiniu reguliavimu MGK nariams siūloma nustatyti tokius pačius kvalifikacijos reikalavimus kaip teisėjams, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad MGK nariai, skirtingai nei teisėjai: 1) būtų skiriami terminuotam laikui, t. y. tik 4 metų kadencijai; 2) neturėtų jokių socialinių ir kitų įstatymais numatytų garantijų, kurios taikomos teisėjams; 3) neturėtų teisės į karjerą teismuose paskiriant juos teisėjais. Visi šie reikalavimai yra neproporcingi ir per aukšti trumpam terminui skiriamiems MGK nariams.

4) Reikalavimo išlaikyti egzaminą siūloma netaikyti asmenims, turintiems finansų, teisės ar ekonomikos krypties socialinių mokslų daktaro laipsnį. Atsižvelgiant į tai, kad nuo mokslo daktaro laipsnio įgijimo gali būti praėję nemažai laiko ir

	<p>įstatyminis reguliavimas pakeistas, todėl asmenims suteiktas mokslo laipsnis galėtų būti tik kaip privalumas juos atrenkant į Komisijos narius. Be to, vietoj teisės krypties mokslo laipsnio siūlytina nustatyti administracinės teisės krypties mokslo laipsnį (kitos teisės kryptys nėra tiesiogiai susijusios su mokesčiais bei viešuoju administravimu).</p> <p>5) Iš MAĮ 2 projekto matyti, kad Egzamino komisijos nariais (1 Teisingumo ministerijos, 2 Teisėjų tarybos, 2 mokslo institucijų atstovai) ir Atrankos komisijos nariais (1 Teisingumo ministerijos, 1 Teisėjų tarybos, 2 mokslo institucijų, 1 LR Vyriausybės kanceliarijos atstovas) iš esmės būtų tų pačių institucijų atstovai. Atkreiptinas dėmesys, kad egzaminą išlaikę pretendentai netaptų MGK nariais, nes nariai būtų atrenkami dar vienos – Atrankos komisijos, kuri dar kartą vertintų pretendento žinias ir įgūdžius. Pažymėtina, kad pretendentams į MGK narius keliami aukšti universitetinio išsimokslinimo ir darbo patirties reikalavimai, todėl dar ir papildomas egzaminas žinioms patikrinti būtų tik papildoma administracinė našta egzaminų dalyviams ir rengėjams. Akivaizdu, kad pretendentams į MGK narius atrinkti pakaktų vienos Atrankos komisijos, o egzaminas, kurio rezultatai netenka galios po penkerių metų, nebūtų tikslingas.</p> <p>Pažymėtina, kad vienas iš teisės principų yra asmens teisių ir pareigų pusiausvyra. Iš siūlomo teisinio reguliavimo matyti, kad MGK nariams būtų keliami labai aukšti kvalifikacijos reikalavimai, kurie yra neproporcingai dideli lyginant juos su suteikiamomis MGK nariams teisėmis.</p> <p>Atsižvelgus į tai, siūlome nekeisti esamų kvalifikacijos reikalavimų MGK nariams ir dėl to patikslinti MAĮ 2 projekto bei įstatymų aiškinamojo rašto nuostatas.</p>	
	<p><i>Dėl reputacijai keliamų reikalavimų</i></p> <p>Pažymėtina, kad pagal Valstybės tarnybos įstatymo (toliau – VTĮ) 5 straipsnio 2 dalyje pareigūnams (kokiais yra ir MGK nariai) šiuo metu yra taikomi šio įstatymo 4, 38 ir 39 straipsnių reikalavimai. VTĮ 4 straipsnyje yra nustatyti nepriekaištingos reputacijos reikalavimai, o 5 straipsnio 5 dalyje aptariamas 4 straipsnio taikymas. MAĮ 2 projekte taip pat yra nustatyti atvejai,</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>VTĮ 5 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad Seimo ar Respublikos Prezidento paskirtiems valstybinių (nuolatinių) komisijų ir tarybų pirmininkams, jų pavaduotojams ir nariams, taip pat pagal specialius įstatymus įsteigtų komisijų, tarybų, fondų valdybų pirmininkams ir nariams taikomi šio įstatymo 4, 38 ir 39 straipsniai. Šiems valstybės pareigūnams, išskyrus</p>

	<p>kai asmuo nelaikomas nepriekaištingos reputacijos. Kadangi atvejai, kai asmuo laikomas nepriekaištingos reputacijos aptariami VTĮ ir MAĮ 2 projekte, siūlytina aiškiai reglamentuoti šiuos reikalavimus ir išaiškinti, kurio teisės akto normos būtų taikomos.</p>	<p>tuos, kurie tik periodiškai dalyvauja šioje dalyje nurodytų komisijų, tarybų, fondų valdybų posėdžiuose, ir tuos, kurių kasmetines atostogas reglamentuoja specialūs įstatymai, taip pat taikomas šio įstatymo 42 straipsnis. Vadovaujantis VTĮ 5 straipsnio 5 dalimi, jeigu šio straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse nurodytų asmenų veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose yra nustatyti specialieji nepriekaištingos reputacijos reikalavimai, šis įstatymas taikomas tiek, kiek jų nepriekaištingos reputacijos nereglamentuoja specialių įstatymų nuostatos. Pažymėtina, kad MGK narių nepriekaištingos reputacijos reikalavimai reglamentuojami MAĮ 148 straipsnyje, taigi, pagal VTĮ 5 straipsnio 5 dalį, jiems netaikomi nepriekaištingos reputacijos reikalavimai, nustatyti VTĮ 4 straipsnyje. VTĮ 4 straipsnis turėtų būti taikomas subsidiariai, t. y. tiek, kiek reglamentuoja į pareigas priimančio asmens prievolę užtikrinti, kad pareigas būtų priimami tik nepriekaištingos reputacijos reikalavimus atitinkantys asmenys.</p>
	<p><i>Dėl darbo pareigų pažeidimų ir kitų darbo sąlygų</i> MAĮ 2 projekte nurodyta, kad siekiant nustatyti ar narys šiurkščiai pažeidžia darbo pareigas, numatoma vadovautis Darbo kodeksu. Atkreiptinas dėmesys, kad nariams taikomos VTĮ nuostatos dėl reputacijos, atostogų, todėl ir kitais atvejais, pvz., dėl šiurkštaus pažeidimo konstatavimo, tikslinga taikyti VTĮ 33 straipsnį, kuriame yra nustatyta, kas laikoma šiurkščiu pažeidimu.</p>	<p>Neatsižvelgta Siūloma MAĮ projekto nuostata, kuri reglamentuotų, jog MGK nariams būtų taikomas VTĮ 33 straipsnis yra negalima, nes prieštarautų VTĮ 5 straipsnio 3 daliai, nustatančiai, kad pagal specialius įstatymus įsteigtų komisijų nariams taikomi tik šio įstatymo 4 straipsnis („Valstybės tarnautojo nepriekaištinga reputacija“), 38 straipsnis („Materialinės atsakomybės sąlygos ir žalos atlyginimo tvarka“) ir 39 straipsnis („Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų regreso (atgręžtinio reikalavimo) teisė į žalą padariusį valstybės tarnautoją“).</p>